

Μια «εν εξελίξει» παράσταση

> «Ιφιγένεια εν Αυλίδι» του Ευριπίδη από το Θέατρο «Αμφίκτιον»

NONA ΜΟΛΕΣΚΗ

Ο ΣΚΗΝΟΘΕΤΗΣ ΝίκοςΧαραλάμους στη συνέντευξή του στην Ντίνα Παμπαλλή («Φιλελεύθερος», 7/10/06) ονομάζει την παράγωγή της «Ιφιγένειας εν Αυλίδι» του Ευριπίδη από το Θέατρο «Αμφίκτιον» «παράσταση εν εξελίξει», που περιέχει μέσα της «γόνιμο σπόρο μετεξέλιξής της». Σχεδιάζει την πορεία της παραγωγής μέσα από διάφορα διεθνή φεστιβάλ αρχαίου δράματος παρατείνοντας τη ζωή του σχήματος ως το επόμενο καλοκαίρι.

Σε ποιο στάδιο εξέλιξης συναντήσαμε την παράσταση εμείς που είδαμε την πρώτη της παρουσίαση στη Σχολή Τυφλών στις 11/10/06; Μπορούμε να εκλάβουμε τη συνάντηση αυτή ως μια τομή στην πορεία του έργου προς ωρίμανση; Εντοπίσαμε άραγε τη δυναμική ή την τάση προς την ολοκλήρωση, αυτόν το «σπόρο της μετεξέλιξης»; Ή μήπως η προεπιμέλεια παγίωσε το έργο ως ανέτοιμο και ανώριμο, αλλά χωρίς την προοπτική της ουσιαστικής και σωτήριας μετάλλαξης;

Άνθρωποι προικισμένοι με θεατρικά χαρίσματα, άνθρωποι επαγγελματίες του θεάτρου, άνθρωποι απ' εκείνη την πλευρά του κόσμου, από τη φωτισμένη, από την πλευρά της σκηνής, γνωρίζουν καλά τον εφιάλτη της σκηνικής αμνηχανίας, της αβεβαιότητας γι' αυτό που πάνε να παρουσιάσουν μπροστά στο χιλιόπρόσωπο θεριό του θεατρικού κοινού. Δεν ξέρουν όμως πόσο μεταδοτική είναι αυτή η οδυνηρή αμνηχανία που διαπερνά το Σύνορο (το Σ κεφαλαίο για να υπογραμμίσω ταπεινά τη συνείδηση της ειδοποιού διαφοράς μεταξύ των δύο συνορευόντων κόσμων) και φωλιάζει στα μάτια και στις καρδιές των θεατών. Οι θεατράνθρωποι, λοιπόν, δεν ξέρουν, ότι η παρουσίαση ενός αποτελέσματος για το οποίο οι ίδιοι δεν είναι σίγουροι ή (σε χειρότερες περιπτώσεις) είναι σίγουροι για το αρνητικό του αποτελέσματος έχει σχεδόν το ίδιο βασανιστικό αντίκτυπο στο κοινό. Η δοκιμασία είναι αμφίδρομη, το αισθητήριο των θεατών λαμβάνει σήματα αμνηχανίας και ανταποδίδει. Οι συνάδελφοι-συνθεατές γνωρίζουν το συναίσθημα, γνωρίζουν, είμαι σίγουρη, πόσο άβολα νιώθει κανείς εδώ, στο σκοτεινό δικό μας μέρος του θεατρικού κόσμου, όταν άβολα είναι τα πράγματα στη σκηνή. Ελπίζω να έγινε κατανοητό ότι η αμνηχανία συμπίπτει με την αμνηχανία, το συναίσθημα των θεατών μόνο για τις παραστάσεις οι συντελεστές των οποίων παρουσιάζουν σημάδια αυτοαμφισβήτησης.

Δεν προσπαθώ να ερμηνεύσω την πιο πάνω δήλωση του Νίκου Χαραλάμπους για την «εν εξελίξει» διαδικασία της δουλειάς πάνω στο έργο ως ομολογία ανετοιμότητας. Από αλλού αντλώ την εντύπωση ή μάλλον την πεποίθηση ότι το οικοδόμημα του έργου δεν ήταν έτοιμο όχι στο επί-

Τα αίτια της γενικής ανεπάρκειας μπορεί να είναι ο σύντομος χρόνος της προετοιμασίας της παραγωγής, η ετερόκλητη σύνθεση του σχήματος που πήρε την ονομασία «Αμφικτίον» για τη συγκεκριμένη συνεργασία, αλλά δεν έδεσε την υποκριτική ομάδα με τόσο διαφορετικές καταβολές, δεν έχουν την ίδια βαρύτητα με την ανολοκλήρωτη σκηνοθετική σκέψη. Αυτή που έπρεπε να προϋπάρχει όλων των άλλων δημιουργικών διαδικασιών, το ιδεολογικό-αισθητικό προσχέδιο της παράστασης που έπρεπε να διαφαίνεται ακόμα και πίσω από τις ατέλειωτες πτυχές του τελικού προϊόντος.

πεδο των λεπτομερειών, αλλά στο βασικό επίπεδο των ακρογωνιαίων λίθων και ότι οι συντελεστές του το ξέρουν.

Τα αίτια της γενικής ανεπάρκειας μπορεί να είναι ο σύντομος χρόνος της προετοιμασίας της παραγωγής, η ετερόκλητη σύνθεση του σχήματος που πήρε την ονομασία «Αμφικτίον» για τη συγκεκριμένη συνεργασία, αλλά δεν έδεσε την υποκριτική ομάδα με τόσο διαφορετικές καταβολές, δεν έχουν την ίδια βαρύτητα με την ανολοκλήρωτη σκηνοθετική σκέψη. Αυτή που έπρεπε να προϋπάρχει όλων των άλλων δημιουργικών διαδικασιών, το ιδεολογικό-αισθητικό προσχέδιο της παράστασης που έπρεπε να διαφαίνεται ακόμα και πίσω από τις ατέλειωτες πτυχές του τελικού προϊόντος. Για του λόγου το αληθές

ας κοιτάξουμε τα χορικά της παράστασης που όπως πάντα γίνεται στα ανεβασματα του αρχαίου δράματος φανερώνουν πιο καθαρά τη γενική ερμηνευτική σκηνοθετική προσέγγιση στο έργο. Ο χορός, πρέπει να το πούμε, δεν εκδήλωνε καθόλου αμφιβολία γι' αυτό που του ανέθεσαν να κάνει, εμφανίστηκε στην αρχή με αναμμένους προβολείς στο χέρι. Ο συνδυασμός του αντικειμένου με τα Αρχαία Ελληνικά θα έπρεπε να είναι φορτωμένος με σημαντικό για το σκηνοθέτη μήνυμα. Κάποτε στην «Εκάβη» του Νίκου Χαραλάμπους οι προβολείς ήταν σύμβολα διαχρονικού στρατοπέδου συγκέντρωσης. Πέρσι στους «Αγροίκους» του ίδιου οι μάσκες της Κομμέντια ντελ' Αρτε κρατώντας τους προβολείς έβαζαν όλη τη δράση του έργου σε μια φορμαλιστική παρέν-

θεση. Στην «Ιφιγένεια» δε μπόρεσα να αντιληφθώ το νόημα του σκηνοθετικού ευρήματος. Οι προβολείς παραχώρησαν τη θέση τους σε μη αναμμένα κεριά. Η τελετουργική διάθεση του χορού σταδιακά ανέβαζε την ένταση, και ξαφνικά οι ξέφρενες χορευτικές κινήσεις με τα μπούρλα αναστάτωσαν τη ροή της παράστασης. Η Αρχαία Ελληνική των χορικών δεν αφέθηκε να λειτουργήσει μέσα στο ηχητικό σύστημα της παράστασης, εισήχθη η μορφή της κορυφαίας-ραψώδου που διάβαζε (με κείμενο στα χέρια) τα χορικά σε μετάφραση. Απέτυχα στην προσπάθειά μου για ανάγνωση ενιαίας σκηνοθετικής πρότασης.

Αναπάντητα έμειναν και τα ερωτήματα προς τους συνδημιουργούς της παράστασης, όπως, π.χ., προς το Γιώργο Ζιάκα ως ενδυματολόγο. Γιατί ο γέρο-δούλος και οι βασιλιάδες των Ελλήνων έπρεπε να φορούν ακριβώς το ίδιο άσπρο κοστούμι; Αυτό δε μπορεί να μη σημαίνει κάτι; Τι σήμαινε όμως; Γιατί η μουσική του Μιχάλη Χριστοδουλίδη (πολύ δική του, πολύ αναγνωρίσιμη) σε μερικές σκηνές μόνο μεταβαλλόταν σε απειλητικά ηχητικά εφέ; Γιατί ο χορογράφος Ισίδωρος Σιδέρης δίνει αυτή τη κινησιακή μορφή στα χορικά που δεν περιέχουν ως κείμενο τα στοιχεία της κίνησης;

Καμία ερώτηση για την υπέροχη κόκκινη σκηνή του Γιώργου Ζιάκα.

Μετάφραση: Κωστής Κολώτας.
Σκηνοθεσία: Νίκος Χαραλάμπους.
Μουσική: Μιχάλης Χριστοδουλίδης
Σκηνικά/κοστούμια: Γιώργος Ζιάκας
Κίνηση: Ιο. Σιδέρης-Χρ.Χαραλάμπους.
Παίζουν: Στέλιος Καυκαρίδης, Μαρία Μίχα, Ευτύχιος Πουλλαΐδης, Ανδρέας Μουσουλιώτης, Νιόβη Χαραλάμπους, Χάρης Κκολός, Μιχάλης Κορομιάς, Λιάνα Χαλκιά, κ.α.

Έμοιαζαν με ηρωικούς στρατιώτες

ΟΙ ΗΘΟΠΟΙΟΙ της «Ιφιγένειας εν Αυλίδι» έμοιαζαν με ηρωικούς στρατιώτες που βγαίνουν να πολεμήσουν με πλήρη συνείδηση της ανεπάρκειας των πολεμοφοδίων. Το άγχος των Στέλιου Καυκαρίδη, Ευτύχιου Πουλλαΐδη, Αντρέα Μουσουλιώτη, Μαρίας Μίχα, Λιάνας Χαλκιά πολύ, μα πολύ αισθητό, παρ' όλο που είχε διαφορετική επίδραση στην υποκριτική συμπεριφορά του καθενός.

Ο Στέλιος Καυκαρίδης κατάφερε να μετουσιώσει την τόσο αισθητή του έγνοια για τη διεκπεραίωση του ρόλου του στην αγωνία του Αγαμέμνονά του για τις πράξεις και τις ευθύνες του. Αλλά το άγχος των συναδέλφων του παρέμεινε άγονο. Η άσκοπη νευρικότητα του Πουλλαΐδη (Μενέλαος), η αμορφία του Πρεσβύτερου του Μου-

σουλιώτη, το τρακ της κορυφαίας Λιάνας Χαλκιά που έπρεπε να καλύψει με τη φωνή της τα χορικά και δυσκολευόταν, η υπερβολικά ψηλή και ταυτόχρονα μονότονη ένταση που έδινε στην Κλυταιμνήστρα της η Μαρία Μίχα, ήταν πτυχές της γενικής ανασφάλειας που επικρατούσε. Οι Χάρης Κκολός και η Νιόβη Χαραλάμπους είχαν την υγιή αυτοπεποίθηση της νιότης που τους έσωζε από το γενικό αμύχανο κλίμα. Η Νιόβη Χαραλάμπους είναι η μόνη που πρόλαβε να ολοκληρώσει την προσωπική της πορεία προς το ρόλο και να παρουσιάσει μια ωραία μορφή, μια Ιφιγένεια όχι στην πορεία προς το ρόλο, αλλά αισθητικά ακέραια. Η ολοκλήρωση όμως μιας από της μορφές υπογράμμιζε το ατέλειωτο των άλλων.